

MARQ WIJNGAARDEN
MICHIEL PESTMAN
FLIP SCHÜLLER
PROF. LIESBETH ZEGVELD
MARIEKE VAN EIK
PROF. GÖRAN SLUITER
PROF. BRITTA BÖHLER
PROF. TIES PRAKKEN
CORRIEN ULLERSMA
WIL EIKELBOOM
DR. CHANNA SAMKALDEN
TAMARA BURUMA
EDWARD VAN KEMPEN
BRECHTJE VOSSENBERG
TOMASZ KODRZYCKI
DR. HANA VAN OOIJEN

ADVISEUR
PROF. HANS ULRICH JESSURUN D'OLIVEIRA

AANGETEKEND

Ministerie van Veiligheid & Justitie
De heer I.W. Opstelten, minister
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Tevens per fax: (070) 370 7900

Amsterdam, 5 november 2014
Onze ref. 20140653.LZ/BV

Direct tel.nr: 020 344 62 00
Direct faxnr: 020 344 62 01

A A N S P R A K E L I J K S T E L L I N G

Betreft: Treinkaping nabij De Punt (23 mei t/m 11 juni 1977)

Geachte heer Opstelten,

Door middel van deze brief stellen **mevrouw W. Papilaja-Siahaja** (geboortedatum 22 maart 1928), **de heer C.J. Uktolseja** (geboortedatum 5 juni 1957), **mevrouw I.R. Lumalessil** (geboortedatum 6 december 1955), **mevrouw C.C. Rumamory** (geboortedatum 20 maart 1957), en **de heer C. Tuny** (geboortedatum 2 mei 1954) de Staat aansprakelijk voor het executeren, dan wel doodschieten dan wel ernstig verwonden van hun zoon, broers en zus op 11 juni 1977. **De heer J. Ririmasse** (geboortedatum 12 december 1949), stelt de Staat aansprakelijk voor de ernstige verwondingen die hij op 11 juni 1977 opliep. Daarnaast stellen cliënten de Staat aansprakelijk voor het achterhouden dan wel vervalsen van informatie aangaande deze gebeurtenissen.

Ter toelichting dient het volgende.

FEITEN

In de ochtend van 23 mei 1977, kaapten negen Molukse jongeren een trein. Ter hoogte van het dorp De Punt in de provincie Drenthe, brachten de Molukse jongeren de intercity tot stilstand.

De betrokken Molukse jongeren waren: Max Papilaja (toen 25 jaar oud), Hansina Uktolseja (destijds 21 jaar), Ronnie Lumalessil (destijds 19 jaar), Dominggus Rumamory (destijds 17 jaar), Matheus Tuny (destijds 25 jaar), George Matulesy (destijds 20 jaar), Junus Ririmasse (destijds 27 jaar), Rudi Lumalessil (destijds 23 jaar) en Andreas Luhulima (destijds 18 jaar). Max Papilaja was de leider van de groep. Hansina Uktolseja was de enige vrouw in de groep.

Vanwege het dekolonisatieproces in Indonesië en de daaraan gerelateerde politieke verwickelingen, werd - door tussenkomst van het Hoge Gerechtshof van den Haag én op dienstbevel - een deel van de Molukse KNIL-militairen en hun gezinnen uit Java en andere delen van Indonesië naar Nederland overgebracht. Met de belofte dat hun verblijf tijdelijk van aard zou zijn. Onderweg naar Nederland werden de militairen uit de Nederlandse militaire dienst ontslagen. Als stateloze burgers kwamen ze in Nederland aan en werden ze gehuisvest in ex-concentratiekampen, kazernes en kloosters.

De komst van de Molukkers in Nederland in 1950, betekende de komst van een bevolkingsgroep die ontzettend teleurgesteld was, zich in de kou gelaten en zich door de Nederlandse regering verraden voelde. Als in de jaren daarna bleek dat politieke en economische belangen tussen Nederland en Indonesië de terugkeer naar de Molukken onmogelijk maakte, kreeg het voorlopig verblijf een permanent karakter.

In 1966 werd – na 3 jaar van gevangenschap - RMS-president Soumokil door een Indonesisch vuurpeloton geëxecuteerd. Als reactie daarop werd in Nederland een RMS-regering in ballingschap gevormd. Deze periode luidde ook het begin in van een radicaliseringsperiode waarbij Molukse jongeren, in hun strijd voor een onafhankelijke RMS, zich lieten inspireren door andere bevrijdingsbewegingen in de wereld. Een opeenhoping van frustraties, jarenlange ontkenning en tegenwerking door de Nederlandse regering leidde ertoe dat Molukse jongeren zich van vreedzame demonstraties en acties afwendden en naar steeds gewelddadiger middelen zochten: vijf opeenvolgende gijzelingen en treinkapingen in de jaren '70, met als cumulatiepunt de treinkaping in kwestie.

Tegen deze achtergrond moet de Molukse vrijheidsstrijd gezien worden: de drang van een volk dat zich, in zijn legitieme verlangen naar politieke onafhankelijkheid, wil ontworstelen aan zijn koloniaal verleden. De treinkaping bij De Punt was een gevolg van de vrijheidsstrijd die binnen de toenmalige politieke context werd gevoerd.

Direct na de aanvang van de kaping van de trein op 23 mei 1977 werd door de regering een crisisteam gevormd. De situatie in de trein werd gedurende de gehele kaping in kaart gebracht met verschillende apparatuur. In de eerste plaats werd op zogenaamde bewegingsdiagrammen de beweging van zowel de gegijzelden als de Molukse kapers nagenoeg de gehele gijzelperiode vastgelegd. Daarnaast werden met behulp van afluisterapparatuur alle gesprekken in de trein gevolgd. Op vrijdag 10 juni, de dag vóór de aanval op de trein,

werd daarnaast thermofotografie ingezet. Daarmee konden op afstand temperatuurverschillen worden vastgelegd. Zo kon de aanwezigheid van één- of meerdere personen op bepaalde locaties in de trein worden bevestigd. De kapers stelden verschillende keren een ultimatum. De Staat liet de ultimatum evenwel telkens weer verstrijken. Ze gaven de Staat kennelijk geen aanleiding te vrezen dat de kapers op korte termijn geweld zouden inzetten.

Op 11 juni 1977, toen de kaping 20 dagen had geduurd, besloot de Staat tot gewelddadige beëindiging van de kaping. Scherpschutters van de Bijzondere Bijstand Eenheid (BBE), bijgestaan door mitrailleursschutters, openden het vuur op de trein. Even later vlogen zes straaljagers met een oorverdovend lawaai drie keer in groepjes van twee over de trein. Na het vuur van de BBE bestormden twee groepen mariniers de trein.

De mitrailleursschutters buiten de trein gebruikten geweerpatronen van kaliber 7,62 mm. Deze kogels hadden een hard stalen kern en waren bedoeld om dwars door de trein heen te schieten. Binnen de trein waren de mariniers bewapend met Uzi's met daarin 9 mm parabellum kogels. Daarnaast werd er in de trein ook gebruik gemaakt van revolvers met patronen van het kaliber .38 of .357 Magnum (te weten: hollow point 5- munitie).

Zes van de negen kapers werden bij de bestorming gedood: Max Papilaja, Hansina Uktoseja, Ronnie Lumalessil, Dominggus Rumamory, Matheus Tuny en George Matulesy. Junus Ririmasse is bij de bestorming zwaar gewond geraakt. Rudi Lumalessil en Andreas Luhulima zijn ongedeerd uit de trein gehaald.

Twee gijzelaars zijn gedood: de 19-jarige Ansje Monsjou en de 40-jarige Rien van Baarsel. De overige treinreizigers werden bevrijd.

De zes gedode kapers hebben in totaal 144 verwondingen opgelopen van de op hen gerichte kogels. Door geen van de kapers, met uitzondering van Rudi Lumalessil, is bij de bestorming geschoten.

Cliënten zijn nabestaanden van vijf omgekomen kapers: Max Papilaja, Hansina Uktoseja, Ronnie Lumalessil, Dominggus Rumamory en Matheus Tuny. Cliënt Junus Ririmasse heeft de bestorming overleefd, maar raakte daarbij zwaar gewond.

Cliënten hebben onlangs de beschikking gekregen over de autopsierapporten die op 11 juni 1977 van hun naasten zijn opgemaakt, alsmede over het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium van het Ministerie van Justitie. Dankzij deze rapporten kennen cliënten thans het letsel dat hun naasten bij de bestorming is toegebracht en de doodsoorzaak, hetgeen hen aanleiding geeft zich tot u te wenden

Hieronder wordt dit letsel en de doodsoorzaak van de slachtoffers beschreven.

De slachtoffers

Max Papilaja

Max Johny Papilaja (geboren 16 januari 1952) bevond zich ten tijde van de bestorming in de trein. Uit de aard van zijn verwondingen en de kogels die in zijn lichaam zijn gevonden, volgt dat hij werd gedood door mariniers die zich in de trein bevonden. Hij heeft zelf niet geschoten en verzette zich bij de bestorming niet.

Uit het autopsierapport blijkt dat hij tien tot twaalf verwondingen heeft opgelopen. Vrijwel al deze verwondingen zijn min of meer gelijktijdig opgelopen.

Papilaja is verschillende keren door mariniers die zich in de trein bevonden, beschoten, waaronder net links boven het sleutelbeen. De kogel die Papilaja daar raakte boorde zich vervolgens onder meer een weg door het hart van Papilaja wat zijn hartspier sterk beschadigde, en tot hevige interne bloedingen leidde. Een en ander werd door de patholoog beschouwd als de directe doodsoorzaak. De kogelresten die linksboven in de borstholte van Papilaja waren aangetroffen, waren van munitie met het kaliber 9 mm para.¹

Er was bij deze verwondingen sprake van lange beschadiging door hitte-inwerking, wat betekent dat er een wapen direct in contact met het slachtoffer is geweest.

Papilaja is daarnaast min of meer gelijktijdig door het hoofd geschoten door een marinier die zich in de trein bevond. De kogel die in zijn hoofd is achtergebleven is afkomstig van een pistoolmitrailleur van het kaliber 9 mm para.

Ook is er een schotwond met een doorsnee van 1 cm links in de rug met een loodrechte inslag. Dit duidt er waarschijnlijk op dat het wapen loodrecht op zijn rug was gericht, terwijl Papilaja stond of lag.

De conclusie is dat Max Papilaja opzettelijk is doodgeschoten door de mariniers die zich in de trein bevonden.

Hansina Uktolseja

Hansina Fransina Uktolseja (geboren 8 september 1955) was de enige vrouw onder de Molukse kapers. Ook zij werd gedood door mariniers die in de trein waren, zo blijkt uit de aard van haar verwondingen en de kogels die in haar lichaam zijn gevonden. Zij gebruikte zelf geen wapen en verzette zich niet.

In totaal werden er in het lichaam van Uktolseja veertig verwondingen gevonden. De verwondingen die een groot verlies aan bloed veroorzaakten, lagen dicht bij elkaar in de borst. Deze verwondingen aan de borst zijn bij leven opgelopen en veroorzaakten de dood.

¹ Rapport 29645/1/77 d.d. 3 januari 1978, opgesteld door ing. Cornelis van Brakel, technisch hoofdmedewerker bij het gerechtelijk natuurwetenschappelijk laboratorium. Het rapport werd opgesteld in opdracht van officier van justitie C.J. Oldenbeek (parket Assen).

Uktolseja liep daarnaast een zware schotwond aan het hoofd op die van het rechteroor naar het schedeldak liep en een uitgebreide breuk heeft veroorzaakt. De patholoog concludeerde dat deze verwonding mogelijk niet de dood veroorzaakte, maar dat het Uktolseja wel bewusteloos moet hebben geslagen. Het schot is toegebracht door revolvermunitie waarvan delen onder het schedeldak zijn aangetroffen. Van Brakel concludeerde dat de kogel "zeer waarschijnlijk" afkomstig was van .38 of .357 Magnum revolvers. Datzelfde geldt voor de platgeslagen kogel die in haar rug werd aangetroffen. Van de schotwond in de schouder van Uktolseja is door Van Brakel vastgesteld dat het een .38 of .357 Magnum revolvershot moet zijn geweest. Het waren de mariniers in de trein die deze wapens droegen.

Daarnaast is er weefsel van Uktolseja aangetroffen aan de onderkant van het bagagerek ongeveer drie meter van de plaats waar zij is gevonden.

Dan zijn er nog twee schotwonden aangetroffen in de schaamstreek, ontstaan door schoten terwijl Uktolseja op de grond lag. De verwondingen lopen in de lengterichting van de schoten door tot in de buikholte, wat tot de conclusie leidt dat de schutter zijn wapen vlak boven de vloer gehouden moet hebben en gericht tussen de benen heeft gevraagd. Dit concludeerde ook de patholoog: volgens hem waren de verwondingen aan de rechter schaamlip, de schedel, de rechter voorzijde van de ribben en de rechter lies allen veroorzaakt door kogels die "vanuit een lage positie rechters voor zijn afgeschoten". Er waren verder doorschoten aangetroffen door de benen die volgens deskundigen onmiddellijk tot onvermogen tot staan zouden hebben geleid. De doorschoten door de armen en de verwondingen aan de linkerhand wijzen erop dat Uktolseja heeft geprobeerd haar lichaam van een kogelregen te beschermen.

De conclusie is dat Uktolseja opzettelijk is doodgeschoten door de mariniers die zich in de trein bevonden.

Ronnie Lumalessil

Ronald Lodewijk Paulus Lumalessil (geboren 20 augustus 1957) is ook gedood door mariniers in de trein. Hij heeft zelf niet geschoten en verzette zich ook overigens niet.

Ronnie Lumalessil werd bij de bevrijdingsactie door veertien kogels in zijn armen, benen, romp en hoofd geraakt en overleed ter plekke. Uit het autopsierapport blijkt dat ten minste vier schoten van boven omlaag werden afgevuurd, en dat hij op het moment dat hij door ten minste twee andere schoten werd getroffen gelegen heeft in de lengte van de kogelbanen.

Een aantal in het lichaam aangetroffen kogels is platgeslagen, met name de kogels die in het linkerschouderblad en de linker-thorax werden aangetroffen. Die kogels kwamen volgens Van Brakel vermoedelijk uit vuurwapens van het kaliber 7,62 mm, waaruit kan worden opgemaakt dat ze waren afgevuurd van buiten de trein.

Daarnaast is een schotbaan vanaf het sleutelbeen omlaag door de rechter borsthelft tot aan het hart geconstateerd. Dit schot moet – gezien de verwonding - zijn afgevuurd door een marinier in de trein. Deze schotwond veroorzaakte veel bloedverlies en is dus bij leven opgelopen, en was de directe oorzaak voor zijn dood. Een tweede schotbaan liep door de hals met een uitschot hoog in het midden van de borst.

Ten slotte wordt er een doorschot aan het hoofd geconstateerd. Deze baan verloopt van nabij de rechterkaakhoek tot midden op het achterhoofd, waar de kogel een rafelige uitschotwond veroorzaakte. De inwendige richting van de schotbaan verloopt van rechtsvoor naar linksboven achter. Deze verwonding moet gezien de geringe bloeditstorting zeer kort voor het intreden van de dood opgelopen zijn. Volgens deskundigen die het autopsieverslag van Ronnie Lumalessil in 2013 bestudeerden, had ook dit letsel zonder meer direct tot zijn dood kunnen leiden.

De conclusie is dat ook Ronnie Lumalessil opzettelijk is doodgeschoten.

Domingus Rumamory

Domingus Rumamory (22 maart 1960) is overleden aan circa 33 verwondingen. In zijn lichaam werden circa twaalf kogels of kogeldelen aangetroffen. De patholoog stelde evenwel vast dat een negental projectielen - waaronder de dodelijke - Rumamory van rechtsboven heeft geraakt, en dat nog eens vijftien projectielen hem van rechtsonder troffen. Rumamory heeft zelf geen wapen gebruikt en heeft zich overigens ook niet verzet.

Het autopsierapport vermeldt diverse in- en doorschoten, onder meer in de benen, de hals, de romp en de schaamstreek.

Van Brakel heeft ten aanzien van Rumamory twaalf projectielen onderzocht. Eén kogelfragment in het bovenbeen is geïdentificeerd als een stukje lood. Alle andere kogels of fragmenten zijn naar alle waarschijnlijkheid kogels met stalen kern, van het kaliber 7,62, de munitie waarmee de mitrailleursschutters van buiten de trein beschoten.

De voorlopige conclusie is dat Rumamory door overmatig vuur van buiten de trein is omgekomen. Of er door de mariniers die zich in de trein bevonden nog op hem geschoten is, is met de informatie waarover cliënten thans beschikken niet vast te stellen. Tegelijkertijd is dat niet uit te sluiten.

Matheus Tuny

Matheus Tuny (geboren 28 december 1951) bevond zich op het moment van de bestorming in de trein. Hij werd gedood door schutters die de trein van buitenaf beschoten. Tuny heeft zijn wapen niet gebruikt en heeft geen verzet geboden.

Op het moment van de aanval lagen Tuny en Ririmasse in een van de coupés van de eerste klas te slapen. Het vuur van zowel de precisie- als de mitrailleur-

schutters vloog door de deuren van hun coupé heen. Ririmasse sprong meteen overeind en riep naar Tuny dat hij op de grond moest gaan liggen. Beiden werden al getroffen voordat ze goed en wel op de grond lagen en Ririmasse probeerde Tuny te beschermen door met zijn rug in de richting van het vuur te gaan liggen.

Tuny heeft verwondingen aan benen, schouders, armen en borst, waarbij vooral de verwondingen aan de borst voor veel bloedverlies zorgden, en waarbij de hoofdstam van zijn longslagader door een kogel was geraakt. Gezien de aard van het vaatletsel moeten alle letsels min of meer gelijktijdig zijn opgelopen.

Er is een zevental kogels of fragmenten daarvan in het lichaam van Tuny teruggevonden. Het betreft deels munitie dat door Van Brakel is geïdentificeerd als zijnde van het kaliber 7.62 met stalen kernen, dus afkomstig uit de wapens van de mitrailleursschutters buiten de trein. Daarnaast werden in de benen en het bovenlichaam van Tuny stukjes lood aangetroffen die niet nader geïdentificeerd konden worden, waaronder een platgeslagen kogel boven de linker-knie, en metaalsplinters in het rechter schouderblad en de rechterborstholte.

De voorlopige conclusie is dat Tuny door overmatig vuur van buiten de trein is omgekomen. Of er door de mariniers die zich in de trein bevonden nog op hem geschoten is, is met de informatie waarover cliënten thans beschikken niet vast te stellen. Tegelijkertijd valt dat niet uit te sluiten.

Junus Ririmasse

Junus Ririmasse (12 december 1949) raakte bij de bevrijdingsactie ernstig gewond. Hij liep een tiental kogelwondingen op, en lag ruim drie maanden in het ziekenhuis. Zelf heeft Ririmasse bij de bestorming geen wapen gebruikt, noch zich op andere wijze verzet.

Cliënt arriveerde in kritieke toestand in het academisch ziekenhuis in Groningen. Er werd bij hem een hypovolemische shock geconstateerd, veroorzaakt door zowel uit- als inwendige bloedingen, en hij moest op enig moment worden gereanimeerd.

Het medisch dossier van Ririmasse vermeldt dat er schotwonden werden gevonden in de rechterschouder, de rechterbovenarm, de rechter thorax (tussen ribben en wervelkolom), de rechter bil, in de buik, drie stuks in de rug, de linker bil, de linker elleboog en in het linker onderbeen. Tussen het schaam- en zit-been zat een kogel die op 16 juni is verwijderd. Een tweede kogel stak in de pleuraholte, het borstvlies tussen borstholte en longen. Deze werd net als de kogels in zijn rug bij aankomst in het ziekenhuis verwijderd, waarna het vanwege een forse bloeding vervolgens noodzakelijk was een deel van zijn rechter long te verwijderen (lobectomie); cliënt onderging tevens een buikoperatie (laparotomie). Op 13 september werd nog een kogel verwijderd die vlakbij de vaatzenew van halswervelkolom naar de arm stak. Na overleg met het ministerie van justitie, werd Ririmasse op 22 september 1977 uit het ziekenhuis ontslagen.

De conclusie is dat Ririmasse ernstig gewond is geraakt door van het grote aantal schoten van buiten de trein.

Nasleep

De dag na de bestorming ontvingen cliënten de kleding van hun overleden naasten. De dag daarna, op maandag 13 juni 1977, werden de lijkkisten bij hen bezorgd. Het verzoek van cliënten om bij het afleggen van de lichamen van hun naasten aanwezig te kunnen zijn, werd afgewezen. De lijkkisten die bij cliënten werden bezorgd, waren verzegeld.

Op 14 juni 1977 legde premier Den Uyl in de Tweede Kamer een verklaring af over de beëindiging van de gijzelingsacties. Bij brief van 21 juni 1977² deed de regering schriftelijk verslag van de bestormingsoperatie waarna op 23 juni 1977 een debat volgde in de Tweede Kamer. De regering meldde dat de kaping met "beheerst geweld" was beëindigd. Alleen schutters buiten de trein zouden de slachtoffers hebben geraakt. In de trein was niemand doodgeschoten die zich niet heeft verzet, zo stelde de Staat in de verslaglegging na en naar aanleiding van de bestorming. De regering sloot het dossier op 23 juni 1977.

De toedracht van de dood van de Molukse slachtoffers werd aanvankelijk niet onderzocht. De officier van justitie te Assen, en op zijn verzoek ook het Gerechtelijk Laboratorium te Rijswijk, beperkten hun onderzoek tot de dood van de twee omgekomen gegijzelden.

Pas op 3 augustus 1977 heeft justitie te Assen onderzoek laten doen naar de projectielen c.q. restanten daarvan die waren aangetroffen in de lichamen van de Molukse slachtoffers. De onderzoekers kregen hiertoe de beschikking over de kogels en fragmenten daarvan, plus andere materiaaldeeltjes die in de lichamen waren aangetroffen. Ook kregen ze alle wapens van de kapers. De onderzoekers kregen evenwel geen enkel wapen van de mariniers binnen en buiten de trein. Daarnaast is kennelijk ook geen nader onderzoek verricht naar de projectielen die de kapers hadden getroffen, maar die in de trein waren achtergebleven en niet in hun lichamen.

Op basis van dit onderzoek werd in 1978 geconstateerd dat in ieder geval twee, maar wellicht meer van zes omgekomen kapers door kogels van mariniers in de trein waren gedood. De uitkomst van dit onderzoek gaf de regering geen aanleiding tot nader onderzoek of nadere verslaglegging.

ONRECHTMATIG HANDELEN

Verschillende van de hierboven uiteengezette gedragingen leveren een onrechtmatige daad van de Staat jegens cliënten op. Het onrechtmatig handelen valt uiteen in de volgende vier onderdelen.

² Kamerstukken II, 14610 nrs. 1-2, 'De Gijzelingen in Bovensmilde en Vries (23 mei-11 juni 1977)'.

Opzettelijke levensberoving

Papilaja, Uktolseja en Ronnie Lumalessil zijn opzettelijk doodgeschoten.

Zij zijn door mariniers in de trein veelvuldig van dichtbij beschoten. Ze zijn niet alleen beschoten in armen en benen, maar ook in borst, rug, buik en hoofd. De slachtoffers werden beschoten terwijl ze reeds waren uitgeschakeld en geen verzet boden.

De mariniers troffen Papilaja, Uktolseja en Lumalessil levend aan. Het was de taak van de mariniers om hen te arresteren, niet om hen dood te schieten. Gericht schieten is alleen toegestaan als er op de mariniers zelf een wapen zou zijn gericht. Met uitzondering van Rudi Lumalessil heeft geen van de kapers een wapen gebruikt bij de bestorming.

Disproportioneel geweldgebruik leidend tot de dood en ernstige verwondingen

Rumamory en Tuny zijn als gevolg van disproportioneel gebruik van geweld overleden. Ririmasse is als gevolg van overmatig geweld gebruik zwaar gewond geraakt.

De regering heeft bij de bestorming een overmacht aan geweld ingezet, dat slechts tot doel kon hebben het doden van alle kapers. Bij de bestorming werden ingezet 34 precisieschutters, minstens twee mitrailleursschutters van de landmacht, zes straaljagers, drie pelotons mariniers (waarvan er 36 op de trein afstormden), vijf kikvorsmannen bewapend met uzi's, explosieven en vuurwerk. Duizenden kogels zijn afgevuurd op de coupes waar mensen lagen te slapen.

Door deze mate van geweld te gebruiken tegen slapende kapers, heeft de Staat disproportioneel gehandeld.

Schieten op lijken

De autopsieverslagen wijzen daarnaast uit dat er gericht en van een korte afstand op de *lijken* van de kapers is geschoten. Bij verschillende verwondingen ontbreekt namelijk een bloeduitstorting, hetgeen erop duidt dat het slachtoffer reeds is overleden.

Het schieten op overleden personen is in strijd met de geweldsinstructie die normaliter van toepassing is, en is ook voor het overige ontoelaatbaar.

Gebruik van verboden munitie

Bij de bestorming is door de militairen in de trein gebruik gemaakt van revolvers met patronen van het kaliber .38 of .357 Magnum (hollow point 5 munitie). Hollow Point 5 munitie is munitie die uitzet in het lichaam en om die reden onnodig letsel veroorzaakt. Gebruik van deze munitie is onrechtmatig.

Het verbod op het gebruik van Hollow Point 5 munitie is neergelegd in Verklaring IV nr. 3 van het Haagse Vredesverdrag 1899, die door Nederland op 4 september 1900 is bekrachtigd.³

Daarnaast verbiedt het aanvullend protocol bij de Verdragen van Geneve van 1949 (Protocol I, 1977) het gebruik van wapens en projectielen die 'naar hun aard overbodig letsel of onnodig leed veroorzaken' (artikel 35 lid 2).

Tussenconclusie

Het opzettelijk doden en het gebruik van disproportioneel geweld dat leidt tot de dood en ernstige verwonding zijn onrechtmatige gedragingen. Dit geldt eveneens voor het schieten op lijken en het gebruik van verboden munitie.

Deze onrechtmatige daden zijn aan de Staat toe te rekenen. Zij werden gepleegd door Nederlandse militairen tijdens een officiële operatie. Met het opzettelijk doodschieten van en gebruik van disproportioneel geweld tegen de zoon, de broers en de zus van cliënten, alsmede het zwaar verwonden van Ririmasse heeft de Staat inbreuk gemaakt op de fundamentele persoonlijkheidsrechten van cliënten. Het optreden was bovendien in strijd met de op de Staat rustende wettelijke plichten en met de zorgvuldigheid die hij in de gegeven omstandigheden had dienen te betrachten.

Achterhouden c.q. vervalsen van informatie

Er zijn daarnaast aanwijzingen dat de Staat naderhand essentiële feiten in verband met de treinkaping en de verwonding en dood van de kapers en gegijzelden heeft verhuld. Ook is sprake geweest van misleidende, onjuiste informatieverstrekking.

Cliënten hebben steeds het vermoeden gehad dat onnodig zwaar geweld tegen hun naasten en, in het geval van Ririmasse tegen hem, was ingezet. Zij zijn echter jarenlang in het ongewisse gelaten over wat er op 11 juni 1977 daadwerkelijk is gebeurd.

Zo was het cliënten verboden de kisten met daarin de stoffelijke overschotten van hun familieleden open te maken. Het opzettelijk verbreken van door of namens de autoriteiten aangebrachte zegels op de lijkkasten is een misdrijf tegen het openbaar gezag (art. 199 Sr). Door de verzegeling kon de Staat de ware omvang van het letsel dat aan de kapers was toegebracht verborgen houden. Als gevolg van de verzegeling konden cliënten bovendien geen begrafenisrituelen uitvoeren.

Daarnaast heeft de Staat geweigerd cliënten een kopie van of inzage in de autopsierapporten te geven. Vanaf 1977 is door de advocaat van cliënten herhaaldelijk gevraagd om de autopsierapporten van de overleden kapers. Deze rapporten of inzage daarin is hen steeds geweigerd. Als reden voor de weige-

³ Haagse vredesverdrag 1899, Verklaring IV/3.

ring werd verwezen naar de circulaire van de Minister van Justitie van 29 oktober 1969: gebrek aan redelijk belang.

Over de dood van gegijzelde Van Baarsel blijkt de Staat niet de waarheid te hebben verteld. Van Baarsel werd door zes kogels getroffen die afkomstig waren uit een of meerdere wapens van de mariniers in de trein. Gerechtelijk deskundige C. van Brakel meldt dit in zijn rapport van 3 januari 1978. Zijn weduwe krijgt, na veel omhaal, een uittreksel van het autopsierapport van haar man. Hierin staat dat hij door één 'Molukse' kogel om het leven is gekomen. Ook hier is sprake van vervalsen van informatie, wat de nabestaanden en overlevenden onnodig schade heeft berokkend.

SCHADE

Door voornoemde onrechtmatige gedragingen hebben cliënten schade geleden, welke schade het rechtstreekse gevolg was van het optreden van de Staat. De schade die cliënten hebben geleden bestaat uit materiële schade en immateriële schade.

De gebeurtenissen hebben cliënten ernstig in hun persoon aangetast. De moord op c.q. het doodschieten van hun naasten en het aanbrengen van zware verwondingen is een inbreuk op de persoonlijke integriteit, de levenssfeer en de geestelijke toestand en het familieleven van cliënten. Het onrechtmatig optreden van de Staat heeft cliënten blijvend ernstig beschadigd.

CONCLUSIE

Op grond van het bovenstaande vorderen cliënten nakoming van de Staat van de verbintenis uit onrechtmatige daad tot betaling van schadevergoeding en rechtsherstel. Wij verzoeken u om ons binnen drie weken na dagtekening van deze brief te laten weten of de Staat de aansprakelijkheid erkent en bereid is de schade van cliënten te vergoeden en te voorzien in overig rechtsherstel.

Met vriendelijke groet,



Liesbeth Zegveld



Brechtje Vossenbergh